

# วิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์และผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย\*

## ANALYZE POLICIES STRATEGIES AND IMPACTS OF THE DEVELOPMENT SPECIAL ECONOMIC ZONES IN THE BORDER AREA OF THAILAND NONG KHAI PROVINCE

ภณทิลา น้อยเจริญ

Phunthila Noicharoen

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Nongkhai Campus, Thailand.

E-mail: phunthila.noi@mcu.ac.th

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์นโยบาย 2) เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และ 3) เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ ตัวอย่างประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการในพื้นที่และประชาชนหรือเครือข่ายประชาชน จำนวน 20 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์และแบบบันทึกการจัดประชุมกลุ่มย่อย สังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ SWOT Analysis

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาพื้นที่ คือ จังหวัดหนองคาย มีจุดแข็งคือ เป็นจังหวัดที่มีขีดความสามารถในการผลิต มีจุดอ่อนคือ การผลิตสินค้าทางการเกษตรยังใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบเดิม มีโอกาสคือ มีแม่น้ำโขงเป็นแหล่งน้ำต้นทุน มีอุปสรรคคือ พื้นที่แนวชายแดนมีระยะยาว ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการรักษาความสงบ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีการกำหนดกลยุทธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วยการพัฒนาระบบโครงสร้างด้านสาธารณูปโภค กลยุทธ์เชิงป้องกัน มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคการเกษตร กลยุทธ์

---

\* Received: 8 July 2022; Revised: 24 August 2022; Accepted: 28 August 2022

เชิงแก้ไข มีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กลยุทธ์เชิงรับที่ต้องปรับปรุง คือ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีผลกระทบเชิงบวก คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ผลกระทบเชิงลบ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและกฎหมาย ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านสาธารณสุข ด้านสาธารณสุข ด้านแรงงาน ด้านความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร

**คำสำคัญ:** การวิเคราะห์นโยบาย, ยุทธศาสตร์, ผลกระทบของการพัฒนา, เขตเศรษฐกิจพิเศษ

## Abstract

This research is qualitative research with objectives: 1) to analyze policy, 2) to analyze strategies, and 3) to study the impact of the development of special economic zones on the Thai border area. Nong Khai Province Use qualitative research. Examples include government representatives. Local leaders Local operators and citizens or public networks 20 people set a specific sample size. Collect data with in-depth interviews and small group meetings using interview forms and small group meeting notes. Synthesize data using SWOT Analysis methods

Research findings: Policy on the development of special economic zones in the Thai border area Nong Khai Province found that the strength in the development of the area is Nong Khai, which has a strong point, which is a province with production capacity, weakness is that agricultural products production still uses the same production technology, and the opportunity is that the Mekong River is a water source. Cost There are obstacles, namely, the long-term border areas cause obstacles to maintain peace. Strategies for developing special economic zones in the Thai border area Nong Khai Province found that strategies were formulated according to development strategies, namely The proactive strategy consists of developing a infrastructure system for infrastructure. defensive strategy There is a development of infrastructure in the agricultural sector. remedial strategy Organic agriculture is promoted. The reactive strategy that needs to be improved is to increase efficiency in border area management. The impact of the development of special economic zones in the Thai border area In

Nong Khai Province, it was found that there were positive impacts on the economy, on the social aspect, and on the negative effects on the economy, on the social aspect and on the law. Politics and Security environmental Customs, traditions, utilities Public health, labor, conflict in resource management.

**Keywords:** Policy analysis, strategy, impact of development, special economic zones

## บทนำ

การติดต่อซื้อขายหรือการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกัน หรือที่เรียกว่า การค้าชายแดน มีการดำเนินการมาโดยตลอดและต่อเนื่อง เนื่องจากวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนของประเทศที่มีชายแดนติดกัน มีวิถีชีวิตที่ไม่แตกต่างกันมากในเรื่องของวิถีการดำเนินชีวิต การดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งการค้าชายแดนมีการพัฒนามาจากระบบการแลกเปลี่ยนผลผลิตหรือสินค้า โดยอาศัยช่องทางการติดต่อหรือช่องทางการค้าที่เป็นช่องทางตามธรรมชาติ เช่น บริเวณริมแม่น้ำที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีการกำหนดจุดในการค้าขายให้ดำเนินการได้ในบางพื้นที่เท่านั้น และเรียกว่า “จุดผ่อนปรนทางการค้า” และเรียกการซื้อขายในพื้นที่ว่า “การค้าชายแดน” จากการค้าชายแดนที่เกิดขึ้นในแนวของดินแดนที่มีอาณาเขตติดกันนั้น โดยประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในชายแดนต่างมีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในเรื่องของเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต จึงทำให้การค้าชายแดนดำเนินเรื่อยมาพร้อมกับมูลค่าทางการค้าที่สูงขึ้น และมีความก้าวหน้ามากขึ้นตามลำดับ ทำให้มีมูลค่าทางการค้าที่สูงขึ้น และมีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกันของประเทศไทย ทำให้รัฐบาลได้มีการส่งเสริมและพัฒนากิจการการลงทุนระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้เศรษฐกิจในระดับชุมชน ในระดับท้องถิ่นมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะของ “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) ซึ่งคำว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ นี้ อาจจะหมายถึงการได้รับสิทธิพิเศษด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุนความพร้อมของปัจจัยการผลิต การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและบริการพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่งไฟฟ้า ประปา ฯลฯ และจะมีคำเรียกเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าจะให้

ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด หรือคำใดจะเป็นที่น่าดึงดูดนักลงทุนมากที่สุด (ดำรงแสงกวีเลิศและนันทิกา ทังสุพานิช, 2545)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นแผนงานที่สำคัญของประเทศ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณพื้นที่ชายแดน เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและพื้นที่ชายแดน โดยใช้ประโยชน์จากโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นส่วนหนึ่งของแผนพื้่นทางการเตรียมความพร้อมของไทย ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และได้มีคำสั่งที่ 72/2557 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) โดยมีหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (หน.คสช.) เป็นประธานกรรมการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการของ กนพ. มีคณะอนุกรรมการ 6 คณะทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (2) คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง (3) คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร (4) คณะอนุกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการ (5) คณะอนุกรรมการด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และ (6) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระดับพื้นที่ (สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่, 2559) คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพและเหมาะสมในการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนระยะแรกของไทย โดยให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ในด้านตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความได้เปรียบ พื้นที่ชายแดนทั้งในฝั่งไทยและในประเทศเพื่อนบ้านมีศักยภาพและความพร้อม ประชาชนและภาคส่วนในพื้นที่ให้การยอมรับและสนับสนุน นอกจากนี้ ในบางพื้นที่อาจมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นพิเศษหรือเร่งด่วน ตามนโยบายรัฐบาลหรือตามที่ประเทศไทยได้ตกลงร่วมกับประเทศอื่นไว้ในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ จากการพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าว และนโยบายของ หน.คสช. ที่ต้องการให้มีการเปิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในทุกภาค/ช่องทางที่สำคัญ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 แห่ง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ได้แก่ ตาก มุกดาหาร สงขลา สระแก้ว และตราด ให้เริ่มดำเนินการได้ในปี 2558 ระยะที่ 2 ได้แก่ หนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี ให้เริ่มดำเนินการได้ในปี 2559 (สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่, 2559)

จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดชายแดน ที่มีอาณาเขตติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นับเป็นจังหวัดชายแดนที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามประกาศที่ 2/2558 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2558 ให้เป็นจังหวัดการพัฒนาตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย ในระยะที่ 2 โดยถูกตั้งเป้าหมายให้เป็น “แหล่งการค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ” อีกทั้งยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจากปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ เป็นช่องทางการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุด เมื่อเทียบกับการค้าชายแดนในพื้นที่อื่น ๆ สามารถเชื่อมโยงกับเวียงจันทน์ เมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ ทั้งทางถนน ทางเรือและทางรถไฟ ซึ่งต่อเนื่องถึงกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ความเป็นเมืองนำอยู่ของจังหวัดหนองคาย จะสามารถดึงดูดให้พัฒนาเป็นที่พักอาศัยและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยและต่างชาติด้วย พื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 13 ตำบลใน 2 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเมืองหนองคาย ประกอบด้วย 12 ตำบล คือ ตำบลคำบกหวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเดื่อ ตำบลพระธาตุบังพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสีกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลหาดคำ ตำบลหินโงม และ 2) อำเภอสระใคร จำนวน 1 ตำบล คือ ตำบลสระใคร ปัจจุบันจังหวัดหนองคายมีนิติบุคคลที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจหนองคายอยู่เป็นจำนวน 1,165 ราย มีทุนจดทะเบียน 5,632.04 ล้านบาท ธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจ SMEs คิดเป็น 99.23% และประกอบธุรกิจขายส่ง/ปลีกเป็นส่วนใหญ่ และมีมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติที่เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทย ในรูปแบบการถือหุ้น มีมูลค่าทั้งสิ้น 210.17 ล้านบาท คิดเป็น 3.73% ของมูลค่าทุนทั้งหมด ต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทยจังหวัดหนองคาย สูงสุด 3 อันดับแรกคือ จีน ไต้หวันและลาว (กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561)

จากศักยภาพของจังหวัดหนองคายที่ถูกคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในจังหวัดตามนโยบายการพัฒนาแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2563 การดำเนินการในส่วนของการสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากยังไม่มีผู้ประกอบการเข้าร่วมเสนอราคา เพื่อประมูลราคาที่ดินที่จะดำเนินการจัดตั้งเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย จากส่วนที่มีการดำเนินการไปแล้วด้วยการวิเคราะห์นโยบายยุทธศาสตร์และผลกระทบต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของประชาชน ผู้นำชุมชนในพื้นที่ของการกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงนักวิชาการ และ

ข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย มาปฏิบัติเพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลประกอบการวางแผนระดับองค์กรที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้กำหนดขึ้นมา ทำให้ศักยภาพในการนำนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

#### 1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการในพื้นที่และตัวแทนประชาชนหรือเครือข่ายประชาชน จำนวน 20 คน เป็นการคัดเลือกประชากรแบบเฉพาะเจาะจง

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่มย่อย

#### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากประชากร ตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการในพื้นที่ และตัวแทนประชาชนหรือเครือข่ายประชาชน จำนวน 20 คน และดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อยืนยันผลการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายยุทธศาสตร์และผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์และสรุปผลการวิจัย โดยมีวิธีการศึกษาใน 3 ลักษณะ ได้แก่

3.1 การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทยและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

พื้นที่ชายแดนไทย และนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทยและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในภาคสนามด้วยวิธีการ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการในพื้นที่และตัวแทนประชาชน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง

3.3 ผู้วิจัยจัดดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อยืนยันผลการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายยุทธศาสตร์และผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

4.2 วิเคราะห์ประเด็นนโยบาย ยุทธศาสตร์จากการวิเคราะห์เอกสาร โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ไว้แล้ว แล้วนำมาทำการสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคายตามลำดับ

4.3 วิเคราะห์ประเด็นผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย จากผู้ให้ข้อมูลในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

## ผลการวิจัย

1. นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนไทย ด้านการเตรียมพื้นที่ พบว่า จังหวัดหนองคายได้กำหนดพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 2/2558 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2558 ได้กำหนดให้จังหวัดหนองคายในท้องที่จำนวน 13 ตำบล 2 อำเภอ เป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 คือ อำเภอเมือง และอำเภอศรีใคร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า จังหวัดหนองคายมีการเตรียมความพร้อมและการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยได้พัฒนาทั้งระบบไฟฟ้าระบบไฟฟ้าและระบบประปา ด้านการคมนาคมขนส่ง มีการลงทุนพัฒนาด้านคมนาคม ด้านกิจการการค้า มีการเตรียมความพร้อมและการลงทุน โดยมีกิจการเป้าหมายที่ได้รับความเห็นชอบให้ลงทุนและดำเนินการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายแล้วจำนวน 15 กิจการ ด้านการให้บริการ/คำปรึกษาศูนย์บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) จังหวัดหนองคายมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน โดยได้จัดตั้งศูนย์บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) ด้านแรงงาน จังหวัดหนองคายมีการเตรียมความพร้อม โดยได้จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานเรียบร้อยแล้ว และจากการ SWOT Matrix พบว่า ศักยภาพการบริหารและสถานะแวดล้อมของจังหวัดหนองคาย มีจุดแข็งในการพัฒนาพื้นที่ คือ หนองคายมีจุดแข็งคือ เป็นจังหวัดที่มีขีดความสามารถในการผลิต มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย คือ เป็นจังหวัดท่องเที่ยว แบบ 3 ธรรมชาติ ได้แก่ ธรรมชาติ วัฒนธรรม และธรรมชาติ จุดอ่อน การผลิตสินค้าทางการเกษตรยังใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบเดิม สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานภาคเกษตร การสาธารณสุข พลังงานทดแทน ผลิตภัณฑ์สินค้าของจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ กำลังแรงงานให้ความสนใจในการพัฒนาฝีมือแรงงานน้อย ยังคงมีแรงงานอยู่นอกระบบจังหวัดหนองคายเป็นจำนวนมาก มีแม่น้ำโขงเป็นแหล่งน้ำต้นทุน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งในส่วนของการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว รัฐบาลจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ส่งเสริมการค้า การลงทุนให้โอกาสกับผู้ประกอบการระดับ SMEs และวิสาหกิจชุมชน รัฐบาลส่งเสริมการเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานและกระแสมความนิยมการรักษาสุขภาพของผู้บริโภคมีแนวโน้มสูงขึ้น มีระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นโอกาสในการกระจายสินค้าเกษตร ส่งเสริมการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว ได้รับการโปรโมทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง จากรัฐบาล มีหมู่บ้าน OTOP นวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยว และเป็นสี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง เชื่อมโยงไทย – ลาว (หนองคาย เลย ไซยะบุรี

หลวงพระบาง แขวงเวียงจันทน์) รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง การพัฒนาระบบ Logistic โดยรถไฟความเร็วสูง จากจีน – ลาว และเชื่อมโยงมาไทย ส่งเสริมการค้า การบริการ การลงทุน และการท่องเที่ยว อุปสรรค พื้นที่แนวชายแดนมีระยะยาว ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการรักษาความสงบ ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานลักลอบเข้าเมือง การแพร่ระบาดของโรคอันเนื่องมาจากการเคลื่อน คน สัตว์ พืช และพาหะนำโรคชนิดอื่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า และการลงทุน ระหว่างประเทศมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เป็นอุปสรรคต่อการค้า และการลงทุน การดููทราขายในแม่น้ำโขงทำให้กระแสสำน้ำ และร่องน้ำเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อ การพังทลายของตลิ่ง การแพร่ระบาดของยาเสพติดส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการศึกษาและแรงงานต่างด้าว และบุคคลไม่มีสัญชาติ เข้าเมือง ผิดกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและความไม่เข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาตามยุทธศาสตร์พัฒนาชาติ 20 ปี ของรัฐบาล คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา และมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดหนองคาย คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน ยุทธศาสตร์การยกระดับมาตรฐาน การผลิต การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการบริการ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสังคมสงบสุข ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนสู่มาตรฐานสากล โดยกำหนดกลยุทธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย การพัฒนาระบบโครงสร้างสาธารณูปโภค และโลจิสติกส์ การลงทุนการท่องเที่ยวและการบริการ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้า และบริการ และส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงป้องกัน ประกอบด้วย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคการเกษตร นวัตกรรม เทคโนโลยี เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริหารจัดการด้านการตลาด สร้างความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย การส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การขับเคลื่อน

และขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมและ ทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา แรงงาน สาธารณสุขสังคม และ กลุ่มผู้สูงอายุ และพัฒนาการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัลและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สู่ความเป็นเมือง อัจฉริยะ (Smart City) และกลยุทธ์เชิงรับที่ต้องปรับปรุง คือ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ พื้นที่ชายแดนในการป้องกันและปราบปรามภัยคุกคามด้านความมั่นคง

3. ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีผลกระทบเชิงบวก คือ ด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินทุน การจ้างงานในจังหวัด ด้านสังคม ลดการย้ายถิ่นฐาน การไปทำงานต่างจังหวัด ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้เกิดความสะดวกในส่วน ของสาธารณูปโภค ส่วนผลกระทบเชิงลบ ประกอบด้วยผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและกฎหมาย ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณสุข ด้านแรงงาน ด้านความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร

## อภิปรายผล

1. การศึกษาวิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์และผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดหนองคายมีการจัดตั้งให้เป็นหนึ่งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะ ที่ 2 ตามประกาศ กนพ. ที่ 2/2558 โดยถูกตั้งเป้าให้เป็นแหล่ง “การค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ” อีกทั้งยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจาก ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ เป็นช่องทางการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุด เมื่อเทียบกับการค้าชายแดนในพื้นที่อื่น ๆ อีกทั้งยัง สามารถเชื่อมโยงกับเวียงจันทน์ (ลาว) ประมาณ 26 กิโลเมตร (วิลาวัลย์ กนกศิลป์, 2563) ได้ทั้งทาง ถนน และทางรถไฟ ซึ่งต่อเนื่องลงมาถึงกรุงเทพมหานครได้ ดังนั้น จังหวัดหนองคายจึงมีโครงข่ายการ ขนส่ง ทั้งทางถนน รถไฟ และทางอากาศ นอกจากนี้ ความเป็นเมืองนำอยู่ของหนองคายจะสามารถ ดึงดูดให้พัฒนาเป็นที่พักอาศัยและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยและต่างชาติ และจังหวัด หนองคายจึงมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ไม่ว่าจะเป็น เป็นด้านพื้นที่ ที่มีการกำหนดให้จังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย (สุระชัย วิชาชัย, 2563)

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารและสถานะแวดล้อมของจังหวัดหนองคาย (SWOT Matrix) พบว่า จังหวัดหนองคายก็มีจุดอ่อนและภาวะคุกคามที่ทำให้เกิดความลังเลใจในการลงทุนของนักลงทุน เช่น การผลิตสินค้าเกษตรยังใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบดั้งเดิม สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ผลผลิตสินค้าของจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน กำลังแรงงานให้ความสนใจในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานน้อย แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านการประเมินเกณฑ์ Smart Farmer รวมถึงพื้นที่ตามแนวชายแดนมีระยะทางยาว ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ และด้านประเพณี (จุดผ่านแดนดั้งเดิม) เสี่ยงต่อการลักลอบกระทำความผิดกฎหมาย การแพร่ระบาดของยาเสพติดส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางด้านเศรษฐกิจสังคม การท่องเที่ยว และการศึกษา แรงงานต่างด้าว และบุคคลไม่มีสัญชาติ เข้าเมืองผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและความไม่เข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจ จากภาวะการณดังกล่าว ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ทำให้การสรรหาผู้ประกอบการภาคเอกชนที่จะมาสัมปทานพื้นที่ในเขตจังหวัดหนองคาย ไม่มีผู้ประกอบการเข้าร่วมลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

## 2. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัยพบว่า มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมไปกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีทักษะในการประกอบอาชีพได้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมกับการเป็นเขตอุตสาหกรรมในอนาคต ซึ่งแนวทางการพัฒนาส่วนนี้ จะช่วยลดการตกงานของประชาชนในจังหวัดหนองคาย และลดผลกระทบที่จะทำให้เกิดการแย่งงานจากแรงงานประเทศเพื่อนบ้านได้ ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 1 – ยุทธศาสตร์ที่ 9 มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามยุทธศาสตร์พัฒนาชาติ 20 ปี ของรัฐบาล โดยกำหนดกลยุทธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย การพัฒนาระบบโครงสร้างสาธารณูปโภค และโลจิสติกส์ กลยุทธ์เชิงป้องกัน ประกอบด้วย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคการเกษตรนวัตกรรม เทคโนโลยี (สมพร ทองชมพู, 2563) กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมการอนุรักษ์ พื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ (สุขสันต์ ชัยทองคำ, 2563) พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา

แรงงาน สาธารณสุขสังคม และกลุ่มผู้สูงอายุ และพัฒนาการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัลและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) (สุรชาติ บวรศักดิ์, 2563) และกลยุทธ์เชิงรับที่ต้องปรับปรุง คือ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนในการป้องกันและปราบปรามภัยคุกคามด้านความมั่นคง

### 3. การศึกษาผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัยพบว่า หากมีการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคายแล้ว สิ่งที่จะเกิดตามมา ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านบวก ในด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน อันส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุนในจังหวัดหนองคาย รวมถึงเกิดการจ้างแรงงานในอัตราที่เพิ่มขึ้น (จุฬาลักษณ์ สุริยะเพ็ญ, 2563) จากการเติบโตทางธุรกิจ ด้านสังคม ลดการย้ายถิ่นฐานของประชาชนในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากการเดินทางไปทำงานยังต่างจังหวัด ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้มีความสะดวกในส่วนของสาธารณูปโภค ซึ่งส่วนนี้ย่อมส่งผลดีต่อสังคมจังหวัดหนองคาย (ทะวี น้อยตะริ, 2563) แต่ในทางตรงกันข้าม พบว่า ผลกระทบด้านลบ คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ซึ่งผู้ประกอบการท้องถิ่นยังไม่มีขีดความสามารถเพียงพอ และยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่เวทีการแข่งขัน (ธัญกนกกรัณฑ์ จิโรชคณิตโยธ, 2563) ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคง ได้แก่ การก่อตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก ที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีอำนาจต่อรองและนำไปสู่ปัญหาความมั่นคง (ทะวี น้อยตะริ, 2563) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขยะ การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการสื่อสาร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณี หรือวัฒนธรรม รวมทั้งการใช้ภาษาในการสื่อสาร ผลกระทบด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ความต้องการสาธารณูปโภคด้านไฟฟ้า ประปา ขนส่ง ถนนที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบด้านสาธารณสุข ได้แก่ การรักษาผู้ป่วยที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น และการแพร่ระบาดของโรครวมทั้งการควบคุมโรค (พิมพ์พรรณ โพธิ์นักษา, 2563) ดังนั้นแล้ว หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อการนำนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคายมาปฏิบัติ ต้องมีมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ต่อไป

## สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัย วิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์และผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาพื้นที่ จังหวัดหนองคายมีจุดแข็งคือ เป็นจังหวัดที่มีขีดความสามารถในการผลิต มีจุดอ่อนคือ การผลิตสินค้าทางการเกษตรยังใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบเดิม มีโอกาสคือ มีแม่น้ำโขงเป็นแหล่งน้ำต้นทุน มีอุปสรรคคือ พื้นที่แนวชายแดนมีระยะยาวทำให้เกิดอุปสรรคต่อการรักษาความสงบ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีการกำหนดกลยุทธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วยพัฒนาระบบโครงสร้างด้านสาธารณูปโภค กลยุทธ์เชิงป้องกัน มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคการเกษตร กลยุทธ์เชิงแก้ไข มีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กลยุทธ์เชิงรับที่ต้องปรับปรุง คือ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน

3. ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีผลกระทบเชิงบวก คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ผลกระทบเชิงลบ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและกฎหมาย ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณสุข ด้านแรงงาน ด้านความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ภายในจังหวัดเพื่อสร้างการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่

1.2 จัดตั้งหน่วยงานเฝ้าระวังภัยคุกคาม ที่อาจเกิดขึ้นในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาทิ การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานผิดประเภท อาชญากรรม ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป ต่อการเปลี่ยนแปลงจังหวัดหนองคายที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในด้านของการเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม

## เอกสารอ้างอิง

- กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). *ข้อมูลธุรกิจเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย. ส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.*
- ัญญกนกรัษต์ จิรโชคนิธิโยธธ. (25 ก.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- ดำรง แสงกวีเลิศและนันทิกา ทั้งสุพานิช. (2545). เขตเศรษฐกิจพิเศษ : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 9 (2), 42 – 43.
- ทวี น้อยตะริ. (25 ก.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- พิมพ์รณ โพธิ์นักษา. (24 ก.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- วิลาวัลย์ กนกศิลป์. (4 ส.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- สุขสันต์ ชัยทองคำ. (4 ส.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- สุระชัย วิชชัย. (4 ส.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- สุรชาติ บวรศักดิ์. (24 ก.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- สมพร ทองชมพู. (4 ส.ค. 2563). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. (ภณทิลลา น้อยเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่. (2559). *เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน*. นนทบุรี : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.